

ingediend op 13 juli 2022

Amendementen mbt de vaststellingen en aanbevelingen van de onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang

VERANTWOORDING

De veiligheid in de kinderopvang wordt beïnvloed door wat een crisis in de sector kinderopvang genoemd kan worden. Verschillende structurele factoren werken op mekaar in en versterken mekaar negatief. Er zijn verschillende problemen met handhaving en controle, maar de werkomstandigheden, kwaliteit en huidige organisatie van de sector beïnvloeden de veiligheid evengoed. Door vele sprekers worden de bredere problemen in de kinderopvang aangehaald, die zij beschrijven als essentiële punten, structurele problemen, belangrijke vragen en dergelijke. Zowel als probleem en als risicofactor op zich worden de zware normen in de kinderopvang van de Vlaamse regering aangehaald, de ratio van 1 begeleider per 8 à 9 kinderen, de lage opleidingsnormen, het grote personeelstekort, de zware eisen aan verantwoordelijken en kindbegeleiders, de moeite om financieel rond te komen in kinderopvang, het gebrek aan kwaliteitsvolle instroom van nieuwe kindbegeleiders, de lage financiering, gebrek aan tijd voor overleg en kind-vrije uren, overtal, moeilijke werkomstandigheden en meer. Sprekers geven deze factoren aan als minstens onwenselijk en geven aan dat ze het risico verhogen op incidenten en ongevallen. Bovendien kan de huidige organisatie negatieve gevolgen hebben voor het mentaal welbevinden van kinderen, zorgen voor pedagogische tekortkomingen en problemen met responsiviteit.

Echte preventie betekent de basisomstandigheden in de kinderopvang verbeteren, en zo stress en risicofactoren te verlagen. Dit kan mogelijk ook de negatieve spiraal tegengaan van gebrek aan instroom in de kinderopvang, de *brain drain* en verlies van ervaren werkkrachten die de kinderopvang omwille van moeilijke werkomstandigheden vermijden of verlaten, en dit kan eveneens voor betere kinderopvang zorgen voor ouders, kinderen en kindbegeleiders.

Deze maatregelen vergen aanzienlijke investeringen vanuit de Vlaamse regering, maar zijn essentieel. Dit zorgt er ook voor dat men niet alleen incidenten voorkomt, maar het doel van kwaliteitsvolle kinderopvang eenvoudiger te realiseren maakt.

AMENDEMENT Nr. 1

voorgesteld door Celia Groothedde en Björn Rzoska

Een vaststelling en een aanbeveling invoegen, die luidt als volgt:

Werkomstandigheden

Vaststellingen

De wettelijk vastgelegde norm voor kinderopvang in de Vlaamse Gemeenschap is 8 à 9 baby's of jonge kinderen per persoon en soms meer. De krappe financiering en huidige grote moeilijkheden in de kinderopvang drijft de kinderopvang om veel kinderen per persoon op te vangen, ook in "overtal". Mentès, het Veck, de Kinderrechtencommissaris en andere sprekers geven aan dat deze ratio te hoog is en per kind het risico verhoogt, zeker bij mensen die slechter omkaderd zijn, minder draagkracht door opleiding of ervaring hebben of door stress of uitputting. Uit analyses van de documenten van Kind en Gezin blijkt dat overtal vaak voorkomt en er een correlatie is tussen overtal, pedagogie en incidenten.

Aanbevelingen

1. Verlaag de ratio naar 1 begeleider per 5 kinderen via een gradueel vastgelegd groeipad, met differentiatie tussen groepsopvang en gezinsopvang, en eventueel differentiatie in leeftijd. Er wordt op korte termijn geëvalueerd met de sector of de opleiding en pedagogische en logistieke omkadering navenant moet worden aangepast om tegemoet te komen aan de noden van de sector. Hierbij wordt ook een verbetering van de arbeidsomstandigheden, de organisatie van de werkvloer en de loopbaan van het personeel bewerkstelligd.
2. Monitor en beperk overtal om veiligheid en werkbaar werk te garanderen. Start hierover overleg met de sector, heroverweeg hierbij de financiering en zorg voor kindvrije uren en pedagogische dagen.

AMENDEMENT Nr. 2

voorgesteld door Celia Groothedde en Björn Rzoska

Een vaststelling en een aanbeveling invoegen, die luidt als volgt:

Versterking Kind en Gezin en Zorginspectie

Vaststellingen

Uit de Audit van Audit Vlaanderen en de hoorzittingen blijken grote tekorten bij Kind en Gezin. Hoge werkdruk, ziekteverzuim, personeelsverloop bij klantbeheer; een sterke toename aan "gevaar"-dossiers en klachten/meldingen, samen met besparing, kaasschaven en "solidariteit" bij koppenbesparing zorgt ervoor dat er gebrek aan opvolging, coördinatie en overzicht is, dienstverlening soms beperkt wordt, en een aantal essentiële taken zoals preventie, sensibilisering en outreachend werk ter preventie van risico's en gevaar niet meer worden vervuld. Ook administratieve en financiële controles, die vaak op structurele problemen wijzen en risico's blootleggen, worden niet of nauwelijks uitgevoerd. Dat alles verhoogt de risico's op incidenten en gevaar. Noodoplossingen zoals het beperken van dienstverlening, bereikbaarheid voor de kinderopvang en persoonlijk contact tonen de tekorten.

Op Zorginspectie wordt al jaren ernstig bespaard; 85 man is afgevloeid sinds 2009, nog deze legislatuur staat een afvloeiing van 14 man gepland. Er is een veel te beperkte capaciteit, een groot personeelstekort en een grote achterstand in inspecties. Inspecties in de kinderopvang zijn hierdoor kort, punctueel en administratief. Diepte-interviews worden beperkt. Er is grote werkdruk, de richtnormen worden niet gehaald en op 4,5 jaar was er slechts voor iets meer dan de helft van de kinderdaginitiatieven één inspectie. Er is grote achterstand voor inhoudelijke inspecties. Covid vergrootte de bestaande achterstand nog. Sinds begin 2022 verdubbelden de klachten. De gevaarsituaties stijgen sterk sinds 2019. Momenteel kan Zorginspectie quasi alleen gevaarsituaties behandelen.

Aanbevelingen

1. Versterk Kind en Gezin om adequaat en werkbaar de verschillende nodige functies van het handhaving-en klantbeheerdersteam uit te voeren, en versterk de diensten navenant: sensibiliserende, outreachende, preventieve werking; adequate werking van de gevaarcoördinatoren; actieve bereikbaarheid van en crisisbeheer door de dienst klantenbeheer voor initiatieven; aansturende functie door de inhoudelijk coördinatoren; proactieve financiële evaluatie; de administratieve evaluatie met proactief opzoeken en registratie van overtal; proactief opsporen van niet-vergunde initiatieven in Brussel-Hoofdstedelijk Gewest; collegiale wederzijdse check met Zorginspectie; structureel periodiek overleg met Zorginspectie; het meer-ogen-principe bij de evaluatie van dossiers; kennisoverdracht bij ziekte of uitval; adequaat opvolgen van initiatieven, en zo

snel mogelijk de vertragingen inhalen in handhaving en opvolging in gevaardossiers en reguliere dossiers.

- 2. Voer de functie van relatiebeheerder weer in of laat klantbeheerders de kinderopvang weer bezoeken zodat er efficiënt wordt samengewerkt, betere verstandhouding is en betere risico-inschatting.*
- 3. Een versterking van de dienst van het aantal afgevlode personen en personen waarmee Opgroeien "solidair" was in koppenbesparing sinds 2009, en het afvoeren van de nog geplande besparingen op Kind en Gezin.*

AMENDEMENT Nr. 3

voorgesteld door Celia Groothedde en Björn Rzoska

Een vaststelling en een aanbeveling invoegen, die luidt als volgt:

Het voorzorgsprincipe

Vaststellingen

De huidige decreetgeving stelt dat het voorzorgsprincipe in de praktijk enkel kan worden toegepast na een incident. "Voorzorg" is dan ervoor zorgen dat er geen bijkomende slachtoffers worden gemaakt, en de handelingsruimte is beperkt voor Kind en Gezin door de justitiële invulling van het bestaande voorzorgsprincipe.

Een volwaardig voorzorgsprincipe echter betekent optreden, handhaven, bijsturen en schorsen voor een incident, wanneer er gevaar dreigt.

Het huidige voorzorgsprincipe kan alleen worden toegepast indien er vaststellingen kunnen worden gedaan of incidenten reeds gebeurd zijn, niet op basis van een risicoanalyse van Kind en Gezin of Zorginspectie met inschatting over de goede werking van een voorziening.

Hiervoor is een wijziging van het decreet nodig. Schorsen op basis van risico-inschattingen door een risicoanalyses op casusniveau vereist een parlementair initiatief.

Het huidige gebruik van schorsing op het voorzorgsprincipe is enkel een straffende maatregel. Bij het uitoefenen van een volwaardig voorzorgsprincipe is flankerend beleid nodig is bij schorsen voor evaluatie, remediëring, om mensen te laten rouwen of bekomen van incidenten. Het gaat onder andere over beleid rond inkomensverlies voor de opvang en flankerende maatregelen voor gezinnen.

Aanbevelingen

- 1. Werk samen met de sector een definitie van "gevaar" en "onmiddellijk gevaar" uit volgens een adequaat, versterkt en allesomvattend voorzorgsprincipe inclusief overtal en pedagogie.*
- 2. Analyseer hoe overtal en pedagogie in verband staan met gevaarsituaties en mogelijk gevaar. Neem deze factoren mee in de weging van gevaar en onmiddellijk gevaar. Onderzoek op korte termijn of (en in hoeverre) overtal en pedagogische problemen een signaalfunctie zijn voor mogelijk gevaar of latere incidenten. De handelingsruimte van Kind en Gezin wordt verruimd. Op basis van vastgestelde patronen, gevaarcriteria (onder andere te hoog overtal en gebreken in pedagogie) en een preventieve risicoanalyse, moeten Kind en Gezin en Zorginspectie in staat zijn om gepaste en proportioneel maatregelen te treffen. Het inbedden van dit ruime preventieve voorzorgsprincipe maakt ook dat er nood is aan meer gedifferentieerde handavingsmaatregelen. Risicoanalyses vormen de veruitwendiging in praktijk van het voorzorgsprincipe. Stel een duidelijke definitie beschikbaar aan Zorginspectie van "onmiddellijk gevaar", breder dan*

infrastructuur, en geef het expliciete mandaat om te kunnen schorsen of sluiten in dit geval. Pas in die zin ook de maatregelen, de knipperlichten in het IT-systeem en de weging in het algoritme aan.

- 3. Schorsen is geen straf meer, maar een preventieve hulpmaatregel. Er wordt onderzocht welke wetgevende aanpassingen nodig zijn om deze verandering door te voeren. Er wordt korte tijd preventief geschorst na een incident, om te zorgen dat mogelijke tekorten worden verholpen, maar ook als cool-downmoment.*
- 4. Er komt flankerend beleid voor ouders bij schorsing en een financiële compensatie voor personeel en het zorginitiatief indien schorsing uit voorzorg en/of zonder schuldelement noodzakelijk is.*
- 5. Te groot overtal en pedagogie worden als risicofactor vastgelegd en voorzieningen die hierin tekort schieten worden opgevolgd, bijgestuurd, ondersteund, gecontroleerd en gehandhaafd. Bij te groot overtal wordt geschorst.*
- 6. Zorg voor een volwaardig extern team met "boots on the ground" met verschillende aanvullende expertise in verschillende disciplines. Zorg voor toegankelijk contact tussen dit team en de relatiebeheerders/ klantbeheerders die de initiatieven ter plekke bezoeken en Mentes.*
- 7. Werk in samenwerking met de sector een definitie van "gevaar" en "onmiddellijk gevaar" uit, volgens een adequaat, versterkt en allesomvattend voorzorgsprincipe inclusief overtal en pedagogie in afwachting van de analyse van deze factoren. Analyseer hoe overtal en pedagogie in verband staan met gevaarsituaties en mogelijk gevaar. Neem deze factoren mee in de weging van gevaar en onmiddellijk gevaar. Neem maatregelen van handhaving en opvolging tot schorsen en opheffen op basis hiervan. Zorg voor flankerend beleid om de financiële en praktische implicaties van deze verandering op te vangen. Onderzoek welke wetgevende initiatieven nodig zijn om deze invulling van het voorzorgsprincipe uit te voeren. Zorg voor een brede paradigmashift, gedeeld onder deze partners, dat "gevaar" breder is dan het risico op acuut grensoverschrijdend gedrag, maar ook de afwezigheid inhoudt van warme, pedagogisch verantwoorde veilige kinderopvang.*
- 8. Standaardiseer de screening voor startende organisatoren. Neem beleidsvoerend vermogen en pedagogie sterker meenemen bij het toekennen voorwaarden vergunningen.*